

Komunální podpora ekonomiky v malých městech České republiky

Local economic development support of small towns
in the Czech Republic

Jiří Ježek

Anotace: Příspěvek se zabývá analýzou podpory místního ekonomického rozvoje v malých městech České republiky (3-20 tisíc obyvatel). Zabývá se cíli a používanými nástroji místního ekonomického rozvoje na základě dotazníkového šetření vedoucích představitelů měst. Dochází k závěru, že komunální podpora ekonomiky je limitována celou řadou faktorů, mimo jiné finančními zdroji a velikostí měst. Řešením se spolupráce měst a sdružování prostředků.

Klíčová slova: místní ekonomický rozvoj; nástroje podpory; malá města; Česká republika

Summary: The paper deals with the local economic development support analysis of small towns in the Czech Republic (3 – 20 000 inhabitants). It deals with goals and instruments used in local economic development on a base of the questionnaire research of head representatives of towns. It comes to the conclusion that local economic development support is limited by many factors, except for others also by financial sources and a size of towns. Solutions could be cooperation of towns and joining funds.

Key words: local economic development; support instruments; small towns; Czech Republic

Úvod

V posledních letech jsme svědky významných společenských a ekonomických změn. V kontextu globalizačních a integračních procesů ve světové ekonomice se ukazuje, že ekonomický rozvoj už není jen výlučnou záležitostí národních vlád, ale v rostoucí míře také měst a regionů. Města a regiony tak přestávají být pouhými pasivními příjemci rozhodnutí investorů a národních vlád a stávají se aktivními činiteli (skutečnými aktéry) místního a regionálního rozvoje (Drozg 2004).

Místní a regionální rozvoj se odehrává v neobyčejně komplexním a dynamickém prostředí. Jedná se o proces, který ovlivňují nejenom rámcové podmínky (technologické, ekonomické, sociální, kulturní, politické, ekologické) diferencovaně působící na různých prostorových rovinách, ale také aktivita jednotlivých aktérů tohoto procesu (Ježek et al. 2007). Jedna z definicí OECD proto definuje místní a regionální rozvoj jako „proces vytváření ekonomických kapacit místního anebo regionálního společenství s cílem zlepšování jeho ekonomické budoucnosti a zvyšování kvality života všech jeho členů. Jedná se přitom o dlouhodobý proces, v rámci něhož vzájemně spolupracují partneři z veřejného, soukromého a

neziskového sektoru tak, aby společnými silami vytvářeli lepší podmínky pro ekonomický rozvoj a vznik nových pracovních příležitostí“ (OECD 2007).

Rostoucí soutěž mezi městy a regiony vyžaduje, aby místní a regionální vlády v zájmu udržení anebo vybudování konkurenceschopnosti získali nové kompetence, neboť sehrávají podstatnou úlohu při vytváření podmínek pro ekonomický rozvoj ve svém zájmovém území.

Cíl a metodika výzkumu

Cílem tohoto příspěvku je analyzovat současnou situaci komunální podpory podnikání v malých městech v České republice. V našich podmínkách se jedná o relativně nové téma, které je vyvoláno především růstem disparit mezi městy a regiony. O “novosti” tohoto tématu svědčí mimo jiné fakt, že např. na rozdíl od německy hovořících zemí, kde se běžně jak v teorii, tak i praxi používá výraz “kommunale bzw. regionale Wirtschaftsförderung” s jasně stanoveným obsahem (úkoly, organizační uspořádání atd.), tak v České republice spíše neurčitě hovoříme o místním ekonomickém rozvoji, vytváření podnikatelského prostředí v obcích a regionech, o místních strategiích atd. Příčiny lze hledat jak v uplatňování převážně liberálních názorů (“úlohou obcí a měst je podpora veřejných – sociálních – služeb”, “komunální podpora deformuje rozvoj ekonomiky”, “úkolem obcí a měst není podnikat”), tak i v rozpočtových omezeních místních samospráv, které jim neumožňují, aby se v této oblasti více angažovali. Decentralizace veřejné správy v České republice však v posledních letech vede k tomu, že si místní samosprávy stále více uvědomují potřebu aktivního vytváření podnikatelského prostředí resp. nutnost podpory místní ekonomiky.

Příspěvek vznikl v rámci řešení projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR č. WD-19-07-1 “Konkurenceschopnost malých měst v České republice”, jehož řešitelem je Středisko pro výzkum regionálního rozvoje Západočeské university v Plzni. Příspěvek vychází z dotazníkového šetření malých měst v České republice (3–20 tisíc obyvatel), které probíhalo v měsících září až listopad 2007. V rámci tohoto empirického výzkumu bylo dotázáno 128 malých měst.

Teoretickým východiskem pro formulování výzkumných otázek byla celá řada publikací a příspěvků, jejichž rozbor přesahuje rozsah a cíl tohoto příspěvku (Drozg 1999 a 2004, Hrdý 2006, Ježek 2004, Ježek et al. 2007, Ježková 2007, Maier, J., Kadner, B., Gutgesell, M. 2006, Malinovský 2004, Rumpel 2003, Sucháček 2005 aj.).

Výsledky výzkumu podpory místní ekonomiky v malých městech České republiky

Výsledky našeho empirického výzkumu ukazují, že cca 1/2 malých měst se domnívá (45%), že má dostatek ekonomických a mimoekonomických nástrojů, které jim umožňují efektivně podporovat místní ekonomický rozvoj. Podle jejich názoru jejich aktivity mají jak z pohledu rozsahu, tak i dopadu mnohem menší vliv, než opatření na úrovni státu či regionu (kraje). Představitelé malých měst hodnotí svoje možnosti komunální podpory ekonomiky jako omezené. Tak se vyjádřilo 53,6% měst. Jsou připravena místní ekonomický rozvoj podporovat především z plánovacího a organizačního pohledu, méně již finančně anebo znalostně.

Tabulka 1: Význam vybraných faktorů pro efektivní podporu místního ekonomického rozvoje. Podíl kladných odpovědí v %.

kvalitní vedení města	89,1
znalosti a inovace	85,1
vnější finanční zdroje	84,2
partnerství, spolupráce, důvěra	82,1
informace a komunikace	80,7
místní finanční zdroje	78,1
rozvojová strategie	77,3
organizace a koordinace	76,6

Zdroj: vlastní zjištění, 2007, n= 128

K nejvýznamnějším faktorům úspěšnosti komunální podpory ekonomiky patří především kvalitní vedení města, znalosti, inovace a vnější (podpůrné) finanční prostředky (EU, národní, regionální). Důležité je také partnerství a spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem, vycházející ze vzájemné důvěry, stejně tak jako disponibilní informace a komunikace. Viz tabulka 1.

Součástí výzkumu byla také otázka jak, resp. pomocí jakých nástrojů malá města podporují místní ekonomický rozvoj. Za tímto účelem bylo specifikováno 10 oblastí podpory místního ekonomického rozvoje (Ježek 2004, Ježková 2007):

- technická infrastruktura,
- pozemky a nemovitosti,
- územní plánování,
- finanční pomoc,
- místní daně a poplatky,
- propagace,
- měkké lokalizační faktory,
- poradenství a služby,
- kvalita správních činností a
- ostatní opatření).

Přitom jsme využili poznatků našich starších výzkumů (viz Ježek 2004, Ježková 2007). Celkem bylo specifikováno 45 nástrojů podpory místního ekonomického rozvoje. Výsledky odpovědí na výše uvedenou otázku jsou obsaženy v tabulce 2. Z ní vyplývá, že k nejvýznamnějším resp. nejpoužívanějším nástrojům podpory místního ekonomického rozvoje v malých městech České republiky patří podpora dopravní a technické infrastruktury, rozvoj bydlení, vytváření pozitivního image města jako místa vhodného pro podnikání a péče o celkový vzhled města.

**Tabulka 2: Nástroje komunální podpory ekonomiky používané v malých městech v České republice.
Podíl kladných odpovědí v %.**

rozvoj dopravní infrastruktury	89,5
zajištění technické infrastruktury	74,8
rozvoj bydlení	74,8
vytváření pozitivního image města jako místa vhodného pro podnikání	73,9
celkový vzhled města a atraktivita města	72,6
odborné kompetence úředníků (znalost problematiky o níž rozhodují)	67,5
flexibilita a vstřícnost (otevřenost) místní správy vůči podnikatelským subjektům	61,2
vykupování a slučování pozemků a ploch	60,7
přizpůsobování územních plánů požadavkům a potřebám investorů	60,1
zadávání zakázek místním firmám	59,7
transparentnost, strategické směřování a spolehlivost rozhodování města	57,5
budování a zainvestování průmyslových parků a zón	57,1
podpora informovanosti o podnikatelských subjektech	56,8
pozitivní postoj veřejné správy a obyvatelstva k soukromému podnikání	56,8
zvýhodněný pronájem pozemků	50,0
pravidelné setkávání s podnikateli za účelem výměny informací	50,0
zvýhodněný pronájem budov	49,7
sociální infrastruktura	46,4
jasné rozhodovací kompetence (odpovědnosti) úředníků	46,4
vymísťování průmyslu do speciálních zón	39,3
pravidelné informování podnikatelů o důležitých strategických rozhodnutích	39,2
rozvoj moderních informačních a komunikačních sítí	35,7
propagace místní ekonomiky a investičních možností	34,8
prodej pozemků a budov za nižší než tržní ceny	32,1
výše místních daní a poplatků podporující podnikání	32,1
vstřícnost vůči podnikatelům ve správních záležitostech	32,1
vymezování ploch určených pro podnikání	31,8
poradenství potenciálním investorům, kteří chtějí ve městě podnikat	31,8
poradenství zaměřené na možnosti čerpání podpůrných prostředků	28,6
omezování nejrůznějších zákazů a příkazů	28,6
podpora středního a vysokého školství, vědy a výzkumu	27,7
odstraňování či revitalizace brownfields	24,8
zprostředkování spolupráce mezi podnikatelskými subjekty	17,9
podpora technologií a inovací	17,5
poradenství začínajícím podnikatelům	14,3
darování pozemků a budov resp. prodej za symbolickou cenu	10,7
odklad splácení místních daní a poplatků	10,7
dotace podnikatelským subjektům	10,4
vytváření infrastruktury pro pořádání výstav a veletrhů	7,0
pobídky pro příchozí investory (prémie atd.)	6,5
vytváření infrastruktury pro pořádání konferencí a seminářů	3,6
budování podnikatelských a inovačních center	3,6

poskytování či zprostředkování půjček a úvěrů	0,0
poskytování záruk za půjčky a úvěry	0,0
daňové prázdny či osvobození od místních daní a poplatků	0,0

Zdroj: vlastní zjištění, 2007, n= 128

Analýza ukázala, že otázky vytváření podnikatelského prostředí a spolupráci veřejného a soukromého sektoru při podpoře místní ekonomiky se věnuje jen velmi málo strategických dokumentů. Pouze malý počet místních samospráv má zpracovanou jasnou a samostatnou strategii ekonomického rozvoje anebo podpory podnikání. Tato opatření jsou spíše součástí širších strategických plánů rozvoje města či regionu a jsou většinou velmi obecně formulovány.

Speciální strategii či program na podporu místní ekonomiky má zpracováno pouze 10,7% malých měst. Téměř polovina (48,9%) jich však uvedla, že problematiku podpory místního ekonomického rozvoje řeší širše pojatý program sociálního a ekonomického rozvoje. Zbývajících 40,4% malých měst takový strategický program zpracovaný nemá. K hlavním důvodům, proč si malá města v České republice výše uvedené strategické dokumenty pořizují, patří možnost získat finanční prostředky ze strukturálních fondů EU, posilování místní identity a také formování jasných cílů budoucího rozvoje města. Méně často je jako důvod pro pořizování programu na podporu místního ekonomického rozvoje uváděno získávání a sumarizace informací o místní ekonomice, koordinace rozdílných zájmů a aktivit aktérů rozvoje města, aktivizace místních aktérů anebo zvyšování konkurenceschopnosti města.

V rámci podpory místního ekonomického rozvoje věnují malá města v České republice hlavní pozornost místním firmám. Tak se vyjádřilo 4 z 5 dotázaných měst. Relativně malou pozornost naopak věnují podpoře začínajících podniků, spolupráci místních firem (klastrovým iniciativám atd.) a také podpoře podnikání mladých lidí, jak ukazuje tabulka 3.

Tabulka 3: Cílové skupiny podpory místního ekonomického rozvoje v malých městech České republiky. Podíl kladných odpovědí v %.

podpora místních firem	82,1
podpora malých a středních firem	39,3
Podpora potenciálních investorů (snaha ovlivňovat investory, kteří hledají místo pro umístění jejich produkce) jak ze zahraničí tak jiných regionů ČR	35,6
Podpora zakládání nových firem	32,1
podpora firem, které se v poslední době v obci/ městě usadily (ve snaze udržet je)	21,4
Podpora určitého odvětví či oboru	20,8
Podpora podnikání mladých lidí	10,7
Podpora spolupráce místních firem (klastrové iniciativy atd.)	3,6

Zdroj: vlastní zjištění, 2007, n= 128

Svoji roli v podpoře místního ekonomického rozvoje malá města spatřují především v koordinaci zájmů a cílů významných aktérů místního rozvoje (především horizontální), dále pak vytváření vhodných podmínek pro podnikání soukromých firem a podnikání s pozemky a nemovitostmi. Daleko nejméně spatřují svoji roli coby podnikatele vytvářejícího pracovní

místa anebo roli vyslance zájmů místního společenství (včetně podnikatelů) mimo území města.

Tabulka 4: Hlavní role místních samospráv v podpoře místního ekonomického rozvoje. Podíl kladných odpovědí v %.

horizontální koordinace – sladování zájmů a strategií významných aktérů jak z veřejného, tak podnikatelského a občanského sektoru (ve snaze o efektivnější využívání místních zdrojů)	92,9
spíše než sami podnikat či podporovat jednotlivé firmy, tak vytvářet podmínky pro podnikání soukromých subjektů	89,3
funkce stimulantů – vytvářet vhodné podmínky pro podnikání soukromých subjektů (od vytváření propagačních materiálů přes organizování kulatých stolů až po poskytování pozemků a nemovitostí)	88,5
podnikání s pozemky a nemovitostmi ve vlastnictví města	85,7
vertikální koordinace – sladování místních rozvojových strategií se strategiemi regionálními (krajskými), národními a evropskými ve snaze dosáhnout maximálního efektu pro místní společenství	82,1
podnikání v oblasti tzv. sociální ekonomiky (vytváření pracovních příležitostí pro sociálně vyloučené; ve spolupráci s neziskovým sektorem)	57,1
funkce facilitátora (usnadňovatele) – aktivní působení na další aktéry s cílem dosahování společných cílů prostřednictvím organizování, přebírání vedoucí role v pracovních skupinách, pomáhání při vytváření strategií, poskytování informací a námětů, pomáhání radou	53,6
prosazování zájmů místního společenství (včetně podnikatelů) mimo svůj správní obvod, tzn. role jakéhosi vyslance	42,9
vytváření pracovních míst v případě nezájmu soukromého sektoru	25,1

Zdroj: vlastní zjištění, 2007, n= 128

Pro zhodnocení současné situace podpory místního ekonomického rozvoje bylo městům poskytnuto několik názorů (viz tabulka 5) k nimž se měli vyjádřit, který z uvedených výroků nejlépe charakterizuje přístup vedení města k podpoře místního ekonomického rozvoje. Názor, že města by neměla místní ekonomický rozvoj podporovat uvedla pouze 4% malých měst. Výzkum dále ukázal, že ve většině malých měst v České republice převažuje názor, že města (místní samospráva) by měla ekonomický rozvoj podporovat spíše nepřímo, tzn. vytvářet vhodné podmínky, než aby sama podnikala za účelem vytváření pracovních příležitostí. Tak se vyjádřilo téměř 86% dotázaných malých měst. Více jak polovina měst dále uvádí, že jednotlivá opatření na podporu místního ekonomického rozvoje se snaží vždy vyhodnocovat.

Tabulka 5: Celkové zhodnocení podpory místního ekonomického rozvoje v malých městech České republiky. Podíl kladných odpovědí v %.

ve městě převažuje názor, že podpora místního ekonomického rozvoje by měla být nepřímá, spíše tedy vytváříme prostředí, které umožňuje rozvoj podnikání, než abychom podporovali jednotlivé firmy	85,7
jednotlivá opatření se snažíme vždy vyhodnocovat z hlediska jejich účinnosti a nákladovosti	53,5
při podpoře místního ekonomického rozvoje se snažíme o spolupráci a součinnost s dalšími obcemi a městy či s krajským úřadem	39,3
role obcí a měst je především v zabezpečování sociálních služeb a ne primárně v oblasti podpory podnikání	32,1
přínosy mnohých aktivit nejsou vždy jednoznačné	32,1
spíše než dlouhodobou strategii máme vizi, kterou se snažíme naplňovat konkrétními projekty	31,5
jednotlivá opatření přijímáme vždy na základě předcházejících analýz	28,5
naše město má zpracovanou dlouhodobou strategii podpory místního ekonomického rozvoje	25,0
spíše než strategický dokument preferujeme pravidelné setkávání všech významných aktérů rozvoje města, na nichž vyhodnocujeme současnou situaci a specifikujeme krátkodobé úkoly	14,2
ve městě převažuje názor, že podnikání není zapotřebí podporovat	3,6
vnější prostředí, v němž se místní ekonomický rozvoj odehrává, je natolik dynamické a komplexní, že v obci/ městě velmi obtížně hledáme dlouhodobou rozvojovou strategii	3,6
je možné, že poskytování výhod podnikatelským subjektům vede k subvencování těch, kteří to nepotřebují	3,0

Zdroj: vlastní zjištění, 2007, n= 128

Poznámky k výsledkům empirického výzkumu a shrnutí

Počet nástrojů a aktivit komunální podpory podnikání není zanedbatelný. Výsledky našeho výzkumu ukazují, že jim malá města v České republice celou řadu používají. Otázkou zůstává s jakým výsledkem?

Limitujícím faktorem efektivní podpory místní ekonomiky se ukazují především disponibilní zdroje (hlavně finanční) a také velikost obcí. Výzkum ukázal, že rozpočty mnohých malých měst v současné době neumožňují ani dostatečné obnovovací investice do infrastruktury, natož pak realizaci nějakých rozvojových projektů. To se týká především měst do 7-10 tisíc obyvatel, jejichž možnosti komunální podpory podnikání jsou velmi omezené.

Řešením se ukazuje meziobecní spolupráce a sdružování prostředků (Hrdý 2006). K tomu je ovšem zapotřebí vytvořit vhodný podpůrný (finanční a organizační) rámec. Bez pomoci ze shora, ať již se jedná o evropskou, národní či regionální rovinu, jsou možnosti ovlivnění místního ekonomického rozvoje těžko představitelné. Místní iniciativy sami o sobě nestačí.

Některá města se snaží k vytváření podnikatelského prostředí strategicky a komplexně, ale většinou se komunální podpora ekonomiky omezuje na individuální projekty, které nemají

a ani nemohou mít vliv na místní ekonomický rozvoj. Aktivita jsou v mnoha případech nekoordinované.

Prověřování odpovědí respondentů a naše vlastní zkušenosti ukazují, že ačkoliv malá města používají celou řadu podpůrných nástrojů, většinou jejich efektivnost nevyhodnocují. Resp. vyhodnocují ji většinou pouze účetně či formálně. V mnohých případech podpůrné aktivity nemají jasný cíl a není jasné, koho anebo co se snaží ovlivňovat – zakládání nových podniků (Existenzgründung), malé a střední podniky anebo rozhodování investorů, kteří hledají místo pro umístění své pobočky atd.? Každá cílová skupina komunální podpory ekonomiky má jiné požadavky a vyžaduje odlišný mix podpůrných nástrojů.

Důležitá je také otázka transparentnosti rozhodování o používaných nástrojích. Rozhodovacích procesů o komunální podpoře ekonomiky se ve většině měst neúčastní ani podnikatelský sektor, ani občané.

Přínosy mnohých aktivit se ukazují jako problematické. Často ani nevíme, zda-li výhody poskytované některým podnikatelským subjektům (pozemky, prostory atd.) pouze nesubvencují ty, kteří to nepotřebují. Mnohdy se tak totiž děje bez předcházejících analýz. Vyhodnocování podpůrných aktivit se uskutečňuje pouze v malém množství případů a většinou pouze při využívání prostředků strukturálních fondů EU.

Jak již bylo uvedeno, tak kritickým faktorem efektivní komunální podpory ekonomiky se ukazuje velikost měst. Je zcela zřejmé, že široké nabídky nástrojů komunální podpory podnikání využívají hlavně větší města (nad 20 tis. obyvatel), které také mají větší zdroje (ekonomické i neekonomické). Často se totiž ukazuje, že mnoho aktivit na podporu místní ekonomiky se nerealizuje nejenom z důvodu nedostatečných finančních prostředků, ale také proto, že jsou efektivně realizovatelné pouze ve větších městech resp. pro větší území (na regionální úrovni). Příkladem mohou být podnikatelské inkubátory. – ty které se nacházejí ve městech s méně jak 7-8 tisíci obyvateli mají velké problémy.

Efektivní podpora místního ekonomického rozvoje vyžaduje investice nejenom do infrastruktury, ale také do lidských zdrojů.

Předpokladem úspěchu je spolupráce mnohých subjektů (vertikální i horizontální spolupráce v duchu víceúrovňového vládnutí), která vyžaduje vytvoření prostředí (milieu), umožňujícího propojit schopnosti, entusiasmus, místní zdroje s potřebnými vnějšími know-how a zdroji. V této souvislosti je zapotřebí vidět také úlohu místních samospráv jako facilitátora a koordinátora různých aktivit zaměřených na místní ekonomický rozvoj resp. na jeho konkurenceschopnost.

Literatura

1. ČAPKOVÁ, S.: Rozvoj miestnej ekonomiky. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2004, 96 s.
2. DROZG, V.: Instrumente der Regionalpolitik zum Abbau der regionalen Disparitäten in Slowenien. In: Gleichwertige Lebensbedingungen in Mitteleuropa – ein tragfähiges Konzept für Raumordnung. Arbeitsmaterial Heft Nr. 253. Hannover: Akademie für Raumforschung und Landesplanung, 1999.
3. DROZG, V.: Spatial development of Slovenian towns in the last decade. In: Cities in Transition. Dela 21, Faculty of Arts, University of Ljubljana, 2004, s. 121-129.

4. HRDÝ, M.: Hodnocení ekonomické efektivity investičních projektů EU. Praha: ASPI, 2006, 203 s.
5. JEŽEK, J.: Komunální podpora hospodářství v teorii a praxi. In: VII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Pavlov 23.-25.6.2004. Brno: Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita, Brno, 2004, s. 55-65.
6. JEŽEK, J. a kol.: Budování konkurenceschopnosti měst a regionů v teorii a praxi. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2007, 269 s.
7. JEŽKOVÁ, R.: Nástroje komunální podpory podnikania. In: Ekonómia a podnikanie 1/2007. Vedecký časopis Fakulty ekonómie a podnikania BVŠP, Bratislava, s. 30-38
8. JEŽKOVÁ, R.: Komunálna podpora malého a stredného podnikania. Sborník príspevků z konferencie. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007, s. 59-64
9. MAIER, J., KADNER, B., GUTGESELL, M.: Perspektiven der Stadtentwicklung der Stadt Rehku/ Oberfranken. Ein Beitrag zur Angewandten Geographischen Kleinstadtforschung. Regina za geografijo 2-1/2006, Univerza v Mariboru, s. 11-20.
10. MALINOVSKÝ, J.: Zavádění marketingu do správy a řízení rozvoje měst v Moravskoslezském kraji. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita v Ostravě, 2004, 112 s.
11. OECD, viz www.oecd.org/department, cit. 2.1.2007
12. RUMPEL, P.: Lokální a regionální rozvoj v kontextu přistoupení České republiky k Evropské unii. Část 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003, 53 s.
13. SKOŘEPA, L., DUŠEK, J.: Strategie dalšího rozvoje v mikroregionech. In: Západočeské příspěvky k regionálnímu výzkumu 4. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2006, s. 22-31.
14. SKOŘEPA, L., DUŠEK, J.: Ekonomický růst v regionech České republiky a Evropské unie. In: Ježek, J. a kol.: Budování konkurenceschopnosti měst a regionů v teorii a praxi. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2007, s. 242-247.
15. SUCHÁČEK, J.: Restrukturalizace tradičních průmyslových regionů v tranzitivních ekonomikách. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita v Ostravě, 2005, 221s.

Kontakt:

RNDr. Jiří Ježek, Ph.D.

Vysoká škola v Sládkovičove

Katedra ekonomiky a manažmentu

ul. Fučíkova 269, SKK - 925 21 Sládkovičovo

tel.:+421 (0)33 5334538

e-mail: jezek@trnavanet.sk